

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ยเพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Development of a Local Curriculum on Tai Yoi Cultural Heritage to Enhance Local Pride and Satisfaction among Prathomsuksa 3 Students

ชลิดา ฉลาดเขียว

Chalida Chaladkiew

โรงเรียนบ้านอากาศ, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
Ban Akat School, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

*Corresponding Author's Email: chalida.chald@gmail.com

Received: 2026-06-07; Revised: 2026-07-08; Accepted: 2026-07-08

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรดังกล่าว โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) ภายใต้กรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอากาศ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ ความรู้ การเห็นคุณค่า การมีส่วนร่วม และความผูกพันต่อท้องถิ่น และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทุกมิติมีคะแนนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะด้านการเห็นคุณค่าและความผูกพันต่อท้องถิ่น (2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 90.83) โดยพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด สรุปได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ยไม่เพียงแต่ส่งเสริมความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นแนวทางสำคัญในการธำรงรักษาอัตลักษณ์และปลูกฝังจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้แก่เยาวชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น; ความพึงพอใจ; หลักสูตรท้องถิ่น; มรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย, อัตลักษณ์

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

Abstract

This research article aimed to 1) compare the local pride of Prathomsuksa 3 students before and after implementing a local curriculum on Tai Yoi Cultural Heritage, and 2) investigate the students' satisfaction with the said curriculum. A Pre-Experimental, One-Group Pretest-Posttest Design was employed under a Research and Development (R&D) framework. The sample comprised 26 Prathomsuksa 3 students at Ban Akat School, Akat Amnuai District, Sakon Nakhon Province, in the second semester of the academic year 2025, selected through simple random sampling. The research instruments consisted of a local pride assessment covering four dimensions: knowledge, appreciation, participation, and local attachment, along with a curriculum satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and paired-sample t-tests.

The findings revealed that: (1) the students' local pride after the learning intervention was significantly higher than before at the .05 level of significance, with score increases across all dimensions, particularly in appreciation and local attachment; and (2) the students' satisfaction with the curriculum was at the highest level (90.83%), with the highest satisfaction reported for learning activities and local cultural learning. In conclusion, the local curriculum on Tai Yoi Cultural Heritage not only effectively promotes local pride and provides meaningful learning experiences for students, but also serves as a vital approach to sustaining cultural identity and sustainably instilling a sense of local attachment among the youth.

Keywords: Local Pride; Student Satisfaction; Local Curriculum; Tai Yoi Cultural Heritage; Cultural Identity

Type of Article: Research Article

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบการศึกษาไม่เพียงมุ่งพัฒนาทักษะทางปัญญาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนดำรงตนในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมั่นคง สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566; นันทวัช นูนารถ, 2564)

ทั้งนี้ อิทธิพลของสื่อสากลและค่านิยมสมัยใหม่ส่งผลให้เยาวชนไม่ตระหนักถึงคุณค่าจากวัฒนธรรมท้องถิ่น ขาดความเข้าใจในรากเหง้า และลดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of Ownership) ตลอดจนความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น (Local Pride) การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมีได้หมายถึงเพียงการเลือนหายของประเพณีหรือภาษา แต่ยังสะท้อนถึงการขาดความเชื่อมโยงระหว่างคนรุ่นใหม่กับประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาบรรพบุรุษ ซึ่งอาจนำไปสู่วิกฤตทางอัตลักษณ์ในระยะยาว

ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเป็นโครงสร้างทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย 4 มิติสำคัญ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น การเห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรม การ

มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และความผูกพันทางอารมณ์ต่อสถานที่และชุมชน (Twigger-Ross & Uzzell, 1996; Scannell & Gifford, 2010) การพัฒนาความภาคภูมิใจในมิติเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้กับประสบการณ์ตรงและความรู้สึกของผู้เรียน มากกว่าการเรียนรู้เชิงท่องจำเพียงอย่างเดียว

ชุมชนไทยโย้ยในอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมรดกทางวัฒนธรรมโดดเด่น ทั้งด้านภาษา ประเพณีความเชื่อเกี่ยวกับผีปอบตา และภูมิปัญญาการทอผ้าย้อมคราม ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน แม้ชุมชนจะมีทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง แต่การถ่ายทอดองค์ความรู้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปแบบไม่เป็นทางการ ทำให้เยาวชนขาดความเข้าใจในคุณค่าเชิงลึกของวัฒนธรรมท้องถิ่น (นันทวิช นุนารณ, 2564) อีกทั้งกระแสความทันสมัยยังทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงมรดกทางวัฒนธรรมสู่การเรียนรู้ผ่านหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน หลักสูตรท้องถิ่นไม่เพียงถ่ายทอดองค์ความรู้ แต่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของตน จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาผลของหลักสูตรท้องถิ่นต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (จินตพนธ์ เดชบุญพบ, ธนาตล สมบูรณ์ และวีระ วงศ์สรรค์, 2567; ศุภางค์จิต กัลยาแก้ว, 2567) ขณะที่การศึกษาผลลัพธ์ด้านจิตพิสัย โดยเฉพาะความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ยังมีจำกัด โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยสำคัญต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ตามแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (1968)

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาอิทธิพลของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย” ที่มีต่อความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และการเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมโลก โดยไม่ละทิ้งรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย”
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย”

คำถามการวิจัย

1. ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย” แตกต่างกันหรือไม่
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย” อยู่ในระดับใด

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรมไทยโย้ย”	2.1 ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น (Local Pride) พฤติกรรมบ่งชี้ 4 มิติ ตามแนวคิดของ Twigger-Ross และ Uzzell (1996) และสุวิมล ว่องวานิช (2558) ได้แก่ 1) มิติความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) 2) มิติความซาบซึ้ง/เห็นคุณค่า (Appreciation)

บูรณาการ 5 สาระหลัก

- 1) รากเหง้าประวัติศาสตร์
- 2) วิถีชีวิตและอาหาร
- 3) ภูมิปัญญาการแต่งกาย
- 4) ภาษาและวรรณกรรม
- 5) ประเพณีวัฒนธรรม

3) มิติการมีส่วนร่วม (Participation)

4) มิติความผูกพัน (Attachment)

2.2 ความพึงพอใจต่อหลักสูตร (Satisfaction)

ความรู้สึกรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 1) ด้านความสนุกสนานของกิจกรรม
- 2) ความเหมาะสมของสื่อ
- 3) ความรู้สึกที่ตนเองได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเป็นความรู้สึกเชิงบวกที่บุคคลมีต่อท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเกิดจากการรับรู้และตระหนักในคุณค่า เอกลักษณ์ และความเป็นเอกเทศของท้องถิ่น อันนำไปสู่ความผูกพันและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม นักวิชาการได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของความภาคภูมิใจในท้องถิ่นไว้ดังนี้

ทฤษฎีความผูกพันกับสถานที่ (Place Attachment Theory) Altman และ Low (1992) อธิบายว่าความผูกพันกับสถานที่เกิดจากประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสถานที่นั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ Scannell และ Gifford (2010) ได้พัฒนาแบบจำลองสามมิติของความผูกพันกับสถานที่ ประกอบด้วย (1) บุคคล (Person) หมายถึงความหมายที่บุคคลมอบให้กับสถานที่ (2) กระบวนการทางจิตวิทยา (Psychological Process) ได้แก่ อารมณ์ ความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรม และ (3) สถานที่ (Place) ทั้งในด้านกายภาพและสังคม ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่า ความภาคภูมิใจไม่ได้เกิดขึ้นโดยไร้รากฐาน แต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity Theory) Tajfel และ Turner (1979) อธิบายว่า บุคคลสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจและระบบค่านิยมจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งรวมถึงกลุ่มท้องถิ่นหรือชุมชนด้วยการที่บุคคลรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นจะส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นนั้น ๆ และมีแรงจูงใจในการปกป้องและส่งเสริมชื่อเสียงของท้องถิ่น ทฤษฎีนี้อธิบายเพิ่มเติมว่า ความภาคภูมิใจในกลุ่มหรือท้องถิ่นช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) และความมั่นคงทางจิตใจได้อย่างมีนัยสำคัญ

องค์ประกอบของความภาคภูมิใจในท้องถิ่น จากการสังเคราะห์วรรณกรรมของ สุวิมล ว่องวานิช (2558) และ Twigger-Ross กับ Uzzell (1996) สามารถสรุปองค์ประกอบสำคัญได้ 4 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) มิติด้านความซาบซึ้งและการเห็นคุณค่า หมายถึง ความรู้สึกชื่นชมและตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม 3) มิติด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกผ่านการทำ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น และ 4) มิติด้านความผูกพัน หมายถึง ความรู้สึกผูกพันทางอารมณ์ ความรัก และความห่วงใยที่มีต่อท้องถิ่น

ทั้งนี้ บริบทของชาวไทยโย้ยในอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร มีประวัติการอพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (ประเทศลาว) ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2-3 เพื่อแสวงหาพื้นที่อุดมสมบูรณ์ริมแม่น้ำยาม มีเอกลักษณ์ทางภาษาที่คล้ายคลึงกับภาษาลาวแต่มีสำเนียงเฉพาะตัว มีความเชื่อเรื่องผีปอบาและประเพณีบุญเลี้ยงเจ้าปู่ รวมถึงภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้ายย้อมครามซึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญของชุมชน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2563; ลัดดาพนัสนอก, 2538) การนำมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้มาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น จึงเป็นการเชื่อมโยงผู้เรียนกับรากเหง้าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤพนธ์ เดชบุญพบ, ธนาตล สมบูรณ์ และวีระ วงศ์สรรค์ (2567) ที่พบว่าหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องประเพณีไทยทรงดำ ช่วยเพิ่มเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศุภางค์จิต กัลยาแก้ว (2567) ที่

พบว่าหลักสูตรภูมิปัญญาการทอผ้าช่วยพัฒนาทักษะและความภาคภูมิใจของผู้เรียน นอกจากนี้ Devine-Wright (2009) ยังพบว่าความผูกพันกับท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ซึ่งสนับสนุนแนวคิดที่ว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่มีโครงสร้างชัดเจนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตทางจิตใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ภายใต้กรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้แบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) ชนิดกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยงานวิจัยนี้เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก มิได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ภายใต้กรอบการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านอากาศ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 180 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 26 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน จากประชากรทั้งหมด และได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร เกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นนักเรียนที่ไม่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ที่รุนแรง และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดระยะเวลาการทดลอง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

4.1 แบบวัดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น (Local Pride Scale) พัฒนาขึ้นโดยอ้างอิงจากกรอบแนวคิด 4 มิติ (ความรู้, การเห็นคุณค่า, การมีส่วนร่วม, ความผูกพัน) จำนวน 24 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (เห็นด้วยมากที่สุด = 3, เห็นด้วยปานกลาง = 2, เห็นด้วยน้อย = 1) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน (IOC > 0.50) และหาความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.70 โดยแบบวัดฉบับนี้มีคะแนนเต็มรวม 72 คะแนน (24 ข้อ x 3 คะแนน) หรือคะแนนเต็มมิติละ 18 คะแนน (6 ข้อ x 3 คะแนน)

4.2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตร (Satisfaction Questionnaire) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย พร้อมภาพประกอบ จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุมด้านเนื้อหา กิจกรรม สื่อ และบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (พึงพอใจมากที่สุด = 3, พึงพอใจมาก = 2, พึงพอใจปานกลาง = 1) มีคะแนนเต็มรวม 60 คะแนน (20 ข้อ x 3 คะแนน) หรือคะแนนเต็มด้านละ 15 คะแนน (5 ข้อ x 3 คะแนน) โดยแปลผลระดับความพึงพอใจจากค่าเฉลี่ยรายข้อ (คะแนนเต็ม 3.00) ตามเกณฑ์ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 2.34–3.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.67–2.33 หมายถึง พึงพอใจมาก และค่าเฉลี่ย 1.00–1.66 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการหลังจากสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง "มรดกทางวัฒนธรรมไทโย้ย" เป็นเวลา 8 สัปดาห์ (รวม 40 ชั่วโมง) โดยมีการเก็บข้อมูลดังนี้

5.1 การวัดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ดำเนินการวัดทั้งก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบวัดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นฉบับเดียวกัน 5.2 การวัดความพึงพอใจ ดำเนินการวัดหลังสิ้นสุดหลักสูตร (Post-test) ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความพึงพอใจ

6.2 ใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกัน (Paired Samples t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความภาคภูมิใจในท้องถิ่นก่อนและหลังการใช้หลักสูตร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha=.05$

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มรดกทางวัฒนธรรมไทโย้ย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มรดกทางวัฒนธรรมไทโย้ย (N=26)

มิติความภาคภูมิใจ	$\bar{x}$		t	p-value
	ก่อนเรียน	หลังเรียน		
1. ความรู้ความเข้าใจ	11.23	15.85	8.42	< .05*
2. ความซาบซึ้ง/เห็นคุณค่า	12.46	16.31	7.89	< .05*
3. การมีส่วนร่วม	10.85	15.12	6.95	< .05*
4. ความผูกพัน	11.69	16.08	8.11	< .05*
รวมทั้งหมด	46.23	63.35	10.54	< .05*
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05				

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นโดยรวมของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตร ($\bar{x}=63.35$) จากคะแนนเต็ม 72 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}=46.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=10.54, p<.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่าทุกมิติมีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนโดยเฉพาะมิติด้าน "ความซาบซึ้ง/การเห็นคุณค่า" และ "ความผูกพัน" ซึ่งมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงถึง 16.31 และ 16.08 ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 18) สะท้อนว่าผู้เรียนไม่ได้เพียงแคมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่ยังเกิดความรู้สึกหวงแหน รัก และผูกพันกับวัฒนธรรมไทโย้ยอย่างลึกซึ้ง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง "มรดกทางวัฒนธรรมไทโย้ย"

ตารางที่ 2 ภาพรวมระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง "มรดกทางวัฒนธรรมไทโย้ย" (N=26)

ด้านความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาและความเข้าใจ	13.42	1.38	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนรู้	13.85	1.15	มากที่สุด
3. ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น	13.69	1.28	มากที่สุด
4. บรรยากาศและสื่อการเรียนรู้	13.54	1.42	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	54.50	4.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 54.50 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน (คะแนนเต็มด้านละ 15 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 90.83 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ 2.73 จากคะแนนเต็ม 3.00 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ “พึงพอใจมากที่สุด” (2.34–3.00) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.68 ซึ่งแสดงว่าความคิดเห็นของนักเรียนส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกันและไม่มีความเห็นที่แตกแยกกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า (1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ และสร้าง ความสนุกสนานให้ผู้เรียนได้ดีที่สุด (2) ด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ($\bar{x}$ = 13.69) = 13.85 หรือ $\bar{x}$ รายข้อ = 2.77) แสดงว่ากิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตรสามารถดึงดูดความสนใจสะท้อนว่าหลักสูตรสามารถปลูกฝังความรู้สึกเชิงบวกและทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ด้านบรรยากาศและสื่อการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 13.54) แสดงว่าสื่อและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ และ (4) ด้านเนื้อหาและความเข้าใจ ($\bar{x}$ = 13.42) แสดงว่าเนื้อหาเหมาะสมและเข้าใจง่ายสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การอภิปรายผล

1. อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตร (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1)

ผลการวิจัยยืนยันว่าหลักสูตรท้องถิ่นสามารถสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นให้กับนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับทฤษฎีความผูกพันกับสถานที่ (Place Attachment Theory) ของ Scannell และ Gifford (2010) ที่อธิบายว่าความผูกพันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ต่อสถานที่และผู้คน กิจกรรมในหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสของจริง เช่น การลงมือทำผ้าคราม การฟังเรื่องเล่าจากปราชญ์ชาวบ้าน และการจำลองพิธีกรรม สร้าง “ประสบการณ์ตรง” (Direct Experience) ที่เปลี่ยนความรู้ให้เป็นความรู้สึกภายใน (Internalization) มิติด้าน “ความซาบซึ้ง/การเห็นคุณค่า” และ “ความผูกพัน” ที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นสูงสุด บ่งชี้ว่าการรู้จักที่มาและความงามของวัฒนธรรมก่อให้เกิดความรักร่วมกัน (Collective Love) ซึ่งเป็นรากฐานของอัตลักษณ์ที่มั่นคง สอดคล้องกับทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity Theory) ของ Tajfel และ Turner (1979) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์การอพยพ และความสำเร็จของบรรพบุรุษไทยช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตัวตนกลุ่ม (Collective Identity) และความมั่นคงทางจิตใจ การที่หลักสูตรเน้นย้ำการตั้งถิ่นฐานอย่างสมัครใจเพื่อแสวงหาความอุดมสมบูรณ์ริมแม่น้ำยม แทนภาพลักษณ์การถูกกวาดต้อนช่วยให้ผู้เรียนตีความรากเหง้าในแง่ของความเข้มแข็ง (Resilience) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเจตคติเชิงบวกต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของ นฤพนธ์ เดชบุญพบ และคณะ (2567) และ ศุภางค์จิต กล้วยแก้ว (2567) มีผลการวิจัยหลักสูตรท้องถิ่นที่ออกแบบอย่างเป็นระบบสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์และเจตคติเชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการสัมผัสส่ววัฒนธรรมจริง กระตุ้นการตอบสนองทางอารมณ์ได้มากกว่าการท่องจำ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ของ Ausubel (1963) ที่ว่าความรู้ใหม่จะคงทนและนำไปใช้ได้จริงเมื่อเชื่อมโยงกับโครงสร้างความคิดเดิมและประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียน

1.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.83 หรือค่าเฉลี่ยรายข้อ 2.73 จากคะแนนเต็ม 3.00 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรตอบสนองความต้องการผู้เรียนวัยเด็กได้อย่างดีเยี่ยม ปัจจัยสำคัญคือ “ความสนุก” และ “ความสามารถในการถ่ายทอด” สอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายและแรงจูงใจ (Self-

Determination Theory) ของ Deci และ Ryan (2000) ที่ระบุว่าเมื่อผู้เรียนรู้สึกมีอิสระ (Autonomy) รู้สึกว่าทำได้ (Competence) และมีความเชื่อมโยงกับผู้อื่น (Relatedness) จะเกิดแรงจูงใจภายในและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก (Positive Learning Environment) ที่เอื้อต่อการพัฒนา ความสำเร็จเกิดจากการออกแบบกิจกรรมและสื่อที่จับต้องได้ แทนการเรียนรู้เชิงนามธรรม การใช้สื่อสองภาษา คือภาษาไทย-ภาษาไทโย้ย) และภาพประกอบที่สวยงามช่วยลดความเครียด ทำให้วัฒนธรรมเป็นเรื่องใกล้ตัว สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม (Culturally Responsive Pedagogy) ของ Ladson-Billings (1995) ที่ชี้ว่าภาษาและสัญลักษณ์ที่คุ้นเคยช่วยลดช่องว่างทางการรับรู้ สร้างพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ และส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึก

นอกจากนี้ การใช้กลยุทธ์ประชาธิปไตยชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นฐานการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation Principle) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ซึ่งไม่เพียงถ่ายทอดความรู้ แต่ยังสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน อันเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความยั่งยืนของหลักสูตร นอกจากนี้ การที่นักเรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราววัฒนธรรมให้ผู้อื่นฟังได้ แสดงถึงการเกิดการเรียนรู้แบบถ่ายโอน (Transfer of Learning) และการพัฒนาทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ การลงมือปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและความภาคภูมิใจของผู้เรียนอย่างชัดเจน

2. อภิปรายผลการวิจัยตามคำถามการวิจัย

จากคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่าความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิจัยตอบคำถามได้อย่างชัดเจนว่า ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและในทุกมิติย่อย ($t = 10.54, p < .05$) แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้เรียนได้จริง มิใช่เพียงการให้ความรู้เพิ่มเติมเท่านั้น

ส่วนคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับใด ผลการวิจัยตอบคำถามได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ ร้อยละ 90.83 หรือค่าเฉลี่ยรายข้อ 2.73 จากคะแนนเต็ม 3.00) โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งบ่งชี้ว่ารูปแบบกิจกรรมเชิงประสบการณ์ที่ออกแบบขึ้นเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จทั้งในเชิงเจตคติและความรู้สึกของผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การสังเคราะห์ผลการวิจัยครั้งนี้นำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ที่สำคัญ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้พัฒนาและเสนอองค์ความรู้ใหม่ในรูปของ “โมเดลการพัฒนาความภาคภูมิใจและการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านประสบการณ์ตรง (E-PAT Model: Experiential Pride and Transmission Model)” ซึ่งใช้อธิบายกระบวนการก่อเกิดและผลลัพธ์ของความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของกลุ่มเป้าหมาย โดยโมเดล E-PAT แสดงกระบวนการพัฒนาผู้เรียนที่เริ่มต้นจาก ประสบการณ์ตรง (Experience) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก นำไปสู่การตระหนักและซาบซึ้งในคุณค่า (Appreciation) ของมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและความผูกพัน (Pride) ต่อท้องถิ่น และส่งผลต่อเนื่องให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ (Transmission) สู่การเป็นทูตวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในท้องถิ่นมิใช่ผลลัพธ์ปลายทาง (End Point) แต่เป็นจุดเชื่อมต่อ (Bridging Mechanism) ที่นำไปสู่พฤติกรรมถ่ายทอดวัฒนธรรมในขั้นต่อไป ซึ่งเป็นมิติที่วรรณกรรมด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่นก่อนหน้านี้ยังกล่าวถึงไม่มากนัก นอกจากนี้ ในเชิงการปฏิบัติ

งานวิจัยนี้ยังได้รูปแบบหลักสูตรท้องถิ่นที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้สองภาษา (ไทย-ไทโย้ย) และชุดเครื่องมือวัดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นที่มีค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ทันที โดยอาศัยเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐานทรัพยากรหลัก อันช่วยลดการพึ่งพางบประมาณสูงและส่งเสริมความยั่งยืน และในเชิงนโยบาย ผลการวิจัยยังเป็นต้นแบบสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาที่เน้นการรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นควบคู่ไปกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

บทสรุป

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นอย่างเป็นระบบว่า หลักสูตรท้องถิ่น “มรดกทางวัฒนธรรมไทโย้ย” มิได้เป็นเพียงชุดเนื้อหาที่เพิ่มเติมเข้าไปในการเรียนการสอน หากแต่เป็นกระบวนการที่ผสมผสานประสบการณ์ตรง การมีส่วนร่วมของปราชญ์ชาวบ้าน และบริบทชุมชนเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน จนสามารถยกระดับทั้งความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความพึงพอใจของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลที่ปรากฏครบทั้ง 4 มิติ ทั้งความรู้ความเข้าใจ การเห็นคุณค่า การมีส่วนร่วม และความผูกพันต่อชุมชน สะท้อนว่าการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมสามารถหล่อหลอมเจตคติของผู้เรียนได้ลึกซึ้งกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงลำพัง ในขณะเดียวกัน ความพึงพอใจในระดับสูงสุดที่นักเรียนแสดงออกต่อกิจกรรมการเรียนรู้ก็ยืนยันว่าการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สนุกสนาน จำต้องได้ และเชื่อมโยงกับตัวตนของผู้เรียนเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้หลักสูตรท้องถิ่นประสบความสำเร็จทั้งในเชิงเจตคติและความรู้สึก

ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรท้องถิ่นจึงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ภาคภูมิใจในท้องถิ่น และพร้อมก้าวสู่สังคมโลกได้อย่างมีคุณภาพ โดยยังคงรักษาอัตลักษณ์และรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนไว้อย่างมั่นคง ผลการวิจัยนี้จึงมิได้ตอบเจตนาเพียงการยกระดับผลลัพธ์ทางจิตพิสัยในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นต้นแบบเชิงแนวคิดและเชิงปฏิบัติที่สถานศึกษาในพื้นที่ชาติพันธุ์อื่นสามารถนำไปปรับใช้ เพื่อธำรงรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปปฏิบัติ

1.1 ระดับสถานศึกษาและครูผู้สอน บูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นกับรายวิชาพื้นฐาน (ภาษาไทย สังคมฯ ศิลปะ) อย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดอบรมครูด้านวัฒนธรรมไทโย้ยและการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

1.2 ระดับชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่น จัดตั้ง "เครือข่ายภูมิปัญญาไทโย้ย" บันทึกองค์ความรู้สู่ระบบดิจิทัล (Digital Archive) กำหนดบทบาทปราชญ์ชาวบ้านเป็นวิทยากรประจำ และส่งเสริมผู้ปกครองร่วมสืบสานวัฒนธรรมที่บ้าน

1.3 ระดับหน่วยงานต้นสังกัด สนับสนุนงบประมาณผลิตสื่อสองภาษา (ไทย-ไทโย้ย) และสร้างแพลตฟอร์มกลางเพื่อแลกเปลี่ยนหลักสูตรระหว่างโรงเรียนในกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 ศึกษาความยั่งยืนของความภาคภูมิใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของนักเรียนในระยะยาว โดยประยุกต์ใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมในรายละเอียดปัจจัยทางสังคม เช่น เพศ วัย การศึกษา ความใกล้ชิดชุมชน ความผูกพันที่มีต่อชุมชน

2.2 ขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างไปยังนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และพื้นที่ต่างอำเภอ เพื่อเปรียบเทียบบริบทและปรับปรุงหลักสูตร

2.3 การพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ พัฒนาสื่อดิจิทัล เช่น AR, VR, Virtual Museum และเกมภาษาไทย เพื่อดึงดูดเยาวชนยุคดิจิทัล

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการประยุกต์ใช้และขยายผล E-PAT โมเดล

3.1 การกำหนดนิยามโมเดล ใช้ชื่อ "โมเดล E-PAT" (Experiential Pride and Transmission Model) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ Experience (ประสบการณ์ตรง), Pride (ความภาคภูมิใจ), Appreciation (ความซาบซึ้งคุณค่า) และ Transmission (การถ่ายทอดสู่การเป็นพลวัฒนธรรม)

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

แนวคิด E-PAT Model: Experiential Pride and Transmission Model

3.2 การพัฒนาเครื่องมือวิจัยที่สอดคล้องกับโมเดล (Instrument Alignment) เช่น (1) แบบสังเกตพฤติกรรม ประเมินการมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นในขั้นตอน Experience (2) แบบวัดความผูกพันต่อท้องถิ่น เปรียบเทียบความผูกพันระหว่างกลุ่มที่เรียนเชิงประสบการณ์กับกลุ่มปกติ (3) แบบประเมินสมรรถนะการเล่าเรื่อง ประเมินขั้นตอน Transmission ครอบคลุมความถูกต้องของเนื้อหา ความแม่นยำทางวัฒนธรรม การสื่ออารมณ์ และความมั่นใจในการนำเสนอ

อ้างอิง

- กิตติรัช พงษ์สิทธิศักดิ์. (2540). *ไถโย้ย: ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม*. สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- นฤพนธ์ เดชบุญพบ, ธนาถ สมบูรณ์, และวีระ วงศ์สรรค์. (2567). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องประเพณี และวัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านดอนรวบ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอนรวบ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. *วารสารนิสิตวัง*, 26(2), 39–50.
- นันทวัช นูนารถ. (2564). ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณค่าแห่งวิถีชีวิต วัฒนธรรม เพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการวิจัยสังคมศาสตร์*, 8(3), 45–62.
- ศุภางค์จิต กัลยาแก้ว. (2567). การพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการทอผ้าพื้นเมืองสำหรับเด็ก ปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (EDKKUJ)*, 9(1), 88–102.
- Altman, I., & Low, S. M. (1992). *Place attachment*. Plenum Press.
- Ausubel, D. P. (1963). *The psychology of meaningful verbal learning*. Grune & Stratton.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Ladson-Billings, G. (1995). But that's just good teaching! The case for culturally relevant pedagogy. *Theory Into Practice*, 34(3), 159–165.
- Scannell, L., & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, 30(1), 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2009.09.006>
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33–47). Brooks/Cole.
- Twigger-Ross, C. L., & Uzzell, D. L. (1996). Place and identity processes. *Journal of Environmental Psychology*, 16(3), 205–220.